

Rauhankasvatus on hieno sana, jota ei ole syytä hylätä, vaikkei se ole ollutkaan muodissa sitten 1980-luvun. Sitä paitsi jokaisen meistä on hyvä harjoittaa rauhankasvatusta aina kun tilaisuus tarjoutuu. Kättilönä neuvolassa toimii opettaja Hanna Niittymäki, joka työskentelee Rauhankasvatusinstituutissa.

RAUHAN- KASVATUS- NEUVOLA

OSA 19

TEKSTI HANNA NIITTYMÄKI

EI SYYTETÄ OPETUS- SUUNNITELMAA!

Aion hieman väärinkäyttää Rauhankasvatusneuvolan palstatilaa tällä kertaa ja avata omia näkemyksiäni siitä, miksi peruskoululaisilla menee tai ei mene hyvin. Viime aikojen ulostulot ovat nimittäin hiukan ärsyttäneet tätä peruskoulun opettajaa.

Sanon sen heti tähän alkuun: **Koulutusleikkaukset, opettajille tuupatut moninaiset uudet työtehtävät sekä systemaattisen täydennyskoulutuksen puute ovat mielestäni asioita, joita voi syyttää oppilaidemme mahdollisesta ahdingosta.**

Seuraavaksi kumoon esitettyjä väitteitä vedoten opetussuunnitelman perusteisiin tai omiin kokemuksiini.

VÄITE 1: VAIN VARAKKAIDEN JA/TAI KORKEASTI KOULUTETTUIEN VANHEMPIEN LAPSET PÄRJÄÄVÄT KOULUISSA

Tuntumani mukaan huoltajien tuki koulunkäynnille on aina vaikuttanut suotuisasti lapsen koulumenestykseen. Kun itse aloitin peruskoulua 70-luvun lopulla, ja vielä pitkään senkin jälkeen, vaikutti siltä, että kaikenlaiset perheet (lue: sekä köyhemmät että rikkaammat) arvostivat suuresti koulua ja pyrkivät tukemaan lapsensa opintoja myös välittämällä sellaista asennetta, että ”kyllä ope tietää” ja että ”kouluvelvollisuudet on hoidettava”. Tämä asenne tuntuu osin murtuneen. Nykyään on enemmän oppilaita, joiden koulunkäyntiä huoltajat eivät juurikaan tue. Syyt voivat olla esimerkiksi seuraavia:

- huoltajat eivät arvosta koulua
- huoltajien elämässä on vaikeita haasteita ja aika menee elämästä suoriutumiseen eli esimerkiksi läksyjen tekemisen tukeminen on vaikeaa
- huoltajat arvostavat suuresti koulua, mutta eivät puhu vielä suomea eli esimerkiksi läksyjen tekemisen tukeminen on vaikeaa

RATKAISUEHDOTUKSIA:

- Kouluista annetaan entistä vähemmän läksyjä, koska se saattaa asettaa lapset eriarvoiseen asemaan.
- Koulu järjestää oppituntien jälkeen pätevien ihmisten johdolla läksykerhotoimintaa (edellyttää rahaa).
- Koulujen ja kotien yhteistyötä kehitetään niin, että pyritään erityisesti saamaan mukaan ne vanhemmat, jotka loistavat poissaolollaan, eli esimerkiksi kouluttamattomat, työttömät ja suomea vähemmän taitavat, ja tukemaan heitä. (Edellyttää yhdenvertaisuustyön ymmärrystä ja ehkä rahaa. Näkisin tässä roolia uudenaikaisilla ammattiryhmillä kuten koulusosionomeilla.)
- Yhteiskunnallinen keskustelu lähtee sellaiseen suuntaan, jossa kouluja ja opettajia arvostetaan ja painostetaan päättäjiä tarvittavaan resursointiin, eli sekä koulujen että kaikkien sellaisten hyvinvointipalveluiden resursointiin, jotka tukevat huoltajia työssään. (Tarvitaan rahaa ja asennetta. Tullee mieleen esimerkiksi hävittäjähankinnat yms., joista voisi säästää rahaa vähän tärkeämpiin hommiin.)

VÄITE 2: ILMIÖOPPIMINEN JÄTTÄÄ OPPILAAT OMAN ONNENSA NOJAAN, VAIKKA HEILLÄ EI OLE EDELLYTYKSIÄ ITSEOHJAUTUVUUTEEN.

Opetussuunnitelmassahan ei mitään ilmiöitä edes mainita. Siellä puhutaan monialaisista oppimiskokonaisuuksista, vaikkei sillä nyt niin ole väliä. Tuntuu aika absurdilta, että sellainen seikka, että samaa ilmiötä käsiteltäisiin useamman oppiaineen näkökulmasta, voisi olla kenenkään mielestä huono asia. Saanen muistuttaa, että koulun ulkopuolinen maailma harvoin noudattaa oppiainejakoa. Etenkin esiopetuksessa ja alkuopetuksessa (eli 1.–2. luokilla) on maailman sivu opiskeltu asioita ilmiöinä. Eikö ole vallan suloista ajatella, että jos agendalla on vaikkapa vesi, niin voidaan tehdä pieniä kelluntakokeita itse veistetyillä kaarnalaivoilla, maalailta vetisiä taideteoksia, leikkiä vesihippaa, vertailla maailman vesivarojen jakautumista, tutkia veden olomuotoja, lukea ja kirjoittaa merelle sijoittuvia tarinoita ja käydä vaikka uimassa?

VÄITE 3: DIGITAALISET MENETELMÄT TUHOAVAT OPPIMISEN

Ensinnäkin minusta on aivan kertakaikkisen mystistä, että ihmiset saattavat oikeasti kuvitella, että kun uusi opetussuunnitelma tuli voimaan portaittain alkaen elokuusta 2016, kouluissa olisi tapahtunut joku täydellinen opetusmenetelmien mullistus. Ei huolta kansalaiset: suurin osa opettajista luultavasti jatkoi työtään ihan tyylillä ”business as usual”. Minä ainakin jatkoin. Olen koko urani ajan kyllä yrittänyt panostaa oppilaiden osallistamiseen ja seläisiin työmuotoihin, jotka antaisivat tilaa ja onnistumisen kokemuksia muillekin kuin tyypillisille pärjääjille. Olen siis ilahunut uudesta opetussuunnitelmasta, joka ottaa tähän mielestäni vahvemmin kantaa. Mutta digitaalisuus, se ei kyllä ole minun juttu. Älkää nyt kertoko kenellekään, mutta omat oppilaani yltyivät kovin digitaalisiksi lähinnä, kun saivat suorittaa padi-matkailua Google Earthin suosioisella avustuksella tai opettelivat tekemään power pointin esitelmänsä tueksi.

NÄKÖKULMIA TOIMIVAAN ILMIÖOPPIMISEEN:

- Opetussuunnitelman perusteissa ehdotetaan, että näitten monialaisten oppimiskokonaisuuksien teemoja valittaessa oppilaat tulevat kuulluiksi. On hienoa ja oppilaiden sitoutumista ja osallisuutta edistävää, jos he voivat tuoda esiin itseään kiinnostavia teemoja. Muistetaan kuitenkin, että opettajat ovat ne asiantuntijat, jotka päättävät, mitä ja miten tarkemmin opiskellaan. Se vaatii opettajilta luonnollisestikin paljon työtä, mutta hienona pointtina tässä on se, että työ voi jakautua usealle opettajalle, koska näitä kokonaisuuksia on tarkoitus toteuttaa monen opettajan voimin.
- On aivan oikea arvio, että harva peruskoululainen on hyvin itseohjautuva tai loistokas ja kriittinen tiedonetsijä. Mutta hei: näiden taitojen opettaminen on yksi peruskoulun päätehtävistä: ”Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä.” (OPS 2014, 17). Älä siis jätä lasta yksin googlaamaan päämäärättömästi. Älä jätä itseänsikään Googlen armoille, vaan

keskustele jonkun kanssa löydöksistä tai laita löydöksesi keskustelemaan keskenään. Juuri tätä monilukutaitoa peruskoulussa kuuluu nykyään opettaa aivan kaikissa oppiaineissa. Se on hyvin vaikea tehtävä ja opettajalla saatava mennä iltakaudet siihen, että hän etsii vaikkapa sellaisia sivustoja, joilta voisi löytää luotettavia tietoja ikätasolle soveltuvassa muodossa. Antakaa anteeksi opettajalle, jos hän ei aina jaksa tehdä sitä, tai mikä vielä parempi – auttakaa häntä, jos tuntuu että te olette löytäneet netistä paikkoja, joiden kieli ja esitystyyli voisi avautua peruskouluikäisille.

- En löydä opetussuunnitelmasta sellaista kohtaa, jossa kehoitetaan suorittamaan tätä monialaista eli ilmiöoppimista jotenkin erityisen itsenäisinä opintoina. Oma ilmiöviikkoni oppilaiden valitsemasta ja äänestämästä (demokratiassa enemmistö usein päättää!) temasta ”ruoka” oli aivan erityisen opettajaohjoinen viikko. Luokassa vieraili myös useita muita asiantuntijoita ja luokka vieraili esimerkiksi ravintolakoulussa ja hotellin ravintolamuseossa. On kyllä erityisen kannatettavaa osallistaa oppilaat ilmiön valitsemisen jälkeen miettimään, miten tuo ilmiö saattaisi linkittyä eri oppiaineisiin ja miten ilmiö näyttäytyy maailmassa ylipäätään.

Omassa opetuksessani olen älyttömän kiitollinen esimerkiksi Youtubelle ja sellaiselle tekniselle ihmeelle kuin videotyö. Ne ovat todellakin lisänneet opetukseeni mahtavia visuaalisia elementtejä. Mutta niistä ei ehkä enää puhuta, kun puhutaan digitaalisesta oppimisesta.

Voisin lopuksi listata joitain argumentteja digitaalisuuden puolustukseksi, jos nyt yhtään ymmärrän, mistä voisi olla kyse:

- Jos harjoitellaan matematiikassa ihan mekaanisia laskutoimituksia, niin digisovelluksissa tähän on tarjolla useampia toistoja kuin oppikirjassa. Esimerkiksi kymmenylityksen harjoittelussa asian ymmärtämisen ohella on tärkeää myös harjoitella lukumääräisesti paljon, jotta homma sujuvoituu.
- Jos oppilaalla on vasta aivan alkava suomen kielen taito, hän voi sopivalla digisovelluksella saada tuotettua kuvia ja tekstiä yhdistämällä vaikkapa ”tietosanakirjan”, joka innostaa ja saa oman oppimisen tuntumaan mielekkäältä. Koskee myös ketä tahansa oppilasta, jolla on kielellisiä vaikeuksia.

- Lapset ja nuoret viettävät nykyään, halusimme tai emme, suuren osan ajastaan netistä ja erilaisissa sosiaalisissa medioissa. Siksi on ensiarvoisen tärkeää viettää niissä aikaa myös aikuisien läsnä ollessa ja tukien juuri tuossa monilukutaidon kehittämisessä.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2014) on mielestäni loistava asiakirja. Siellä lukee muun muassa näin: ”Perusopetus tukee oppilaan kasvua ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyyteen, ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.”

RAUHAISSAA VUODENVÄIHDETTÄ JOKAISALLE! LISÄÄ RAHAA KOULUTUKSEEN. KIITOS!